
*Повраїак
Вука Алимїића*

ЛИЦА

ИВАН СРБИНОВИЋ (67), високи политички и привредни функционер
у пензији, народни посланик

МАРА АЛИМПИЋ-СРБИНОВИЋ (64), његова супруга,
професор клавира, пијаниста

ВЕРОСЛАВА (72), служавка у њиховој кући

МАРКО МУЧИБАБИЋ – ГВОЗДЕНИ (75), партизански генерал,
ратни херој, голооточки логораш, члан нове комунистичке партије

МАГДАЛЕНА-МАГДА МУЧИБАБИЋ (70), Словенка,
бивши борац, његова супруга

ВУК АЛИМПИЋ (63), Маринбрат, емигрант сумњиве прошлости,
француски бизнисмен

СОЊА ПЕЊРИЈЕ-АЛИМПИЋ (46), Францускиња, његова супруга

МИХАИЛО-МИЋА АЛИМПИЋ (68), Марин и Вуков брат,
партизански официр, жртва чистки четрдесет осме,
преводиалац у пензији

Догађа се у Београду, у вили породице Алимпић на Сењаку,
лета 1991. године.

Видим дете како се игра у житу
и не види медведа.
Медвед грли или хвате једног сељака.
Он види сељака,
али не види нож,
забоден у његова леђа;
наиме, у леђа медведа.

Ханс Магнус Енценсбергер:
Проиаси Тијаника.

I

CAMELLIA SINENSIS

Салон у вили йородице Алимїића, на Сењаку.

Амбијенїй г̀овори о конїинуишїейшїу, о сїаринском г̀осїодсїйву, а и о йїоме да сїанари ове куће ни данас не би могли да се йожале на свој друшїивени сїаїшїус.

Поред салонске г̀арниїуре, йородичних йорїреїа, клавира, уг̀ланцане йолиїуре, инїарзија, йерзијанера, ту се налази велики колор йїелевизор, музички сїуб, оїворен бифе са скуїим йићима и сл.

За клавиром Мара Алимїића, свира, на йример, нешїо из “Свеске за Ану Магдалену Бах”. Она је још увек леїа; йрїада, очїгледно, оној врсїи жена које без йрїкривања, йрїродно, са шармом и еннамейљивом женсїивеношїу носе своје йоодмакле г̀одине. Одевена је модерно, сїорїски, јѣносїавно – али сваки комад одеће је йробран и скуї.

Улази Верослава, мршава, кошчаїа, безвремена, униформисана као йре йѣдесеї г̀одина, у црном, са белом, ушїирканом кецељом, обрубљеном чїйком и исїим йшаквим йовезом за косу. Носи сребрни йрїбор за чај, йрїйремљен за јѣду особу.

Мара доврши фразу и йрекине свирање.

БЕРОСЛАВА: Госпођо, време је за чај!

Мара је йосмаїра, йремишља се, шерейски се осмехује.

МАРА: А шта ако ја сада узмем, на пример, јѣдан виски?

БЕРОСЛАВА: Па...

МАРА: Можемо ли јѣданпут у сто година да направимо изузетак и занемаримо ту досадну породичну традицију? Знам да покојни дена-Михаило то не би одобрио. Ни за време окупације, ни у време бомбрдовања Београда, није дозвољавао да се направи изузетак, сећаш се?

БЕРОСЛАВА: Како да се не сећам...!

МАРА: *(Ойонаша Деду)*

У овој кући се свакога дана у пет сати чај пије, како у мирно, тако и у ратно време, још од како је, за владе покојног краља Милана, ту навiku мој отац од тадашњег конзула енглеског примио. Не видим зашто бисмо данас пресѣдан правили!

Тако је говорио, сећаш се?
(Смеје се, припрема себи виски. Нагло се узобили)
 А и сад смо, изгледа, у некој врсти ратног стања...

ВЕРОСЛАВА: Само што сада на обе стране гину наши.

МАРА: Ти мислиш да су Хрвати наши?

ВЕРОСЛАВА: Па и они говоре српски, ко ми.

Пауза.

МАРА: Хоћеш и ти један?

ВЕРОСЛАВА: Мислите, ја? А, не!

МАРА: Па добро, хоћеш ли једну шљивовицу, домаћу? Што господину доносе они његови... како се зову... они његови бирачи.

ВЕРОСЛАВА: Нека...

МАРА: Попиј ти, онда, овај чај!

ВЕРОСЛАВА: Не, не...

МАРА: Прави ми друштво, Верослава, па ми смо као..., и више него... Колико си само година, деценија, у овој кући... Хајде, седи, шта си се ту уочила? Узми тај чај, кад већ нећеш...

А, сећаш се, кад је, оно, Миша дошао из рата, четрдесет четврте, као партизански официр, сав усијан, па каже:
(Имишира)

“... народ гладује, гине, а господа чај пију!”

А деда

(Измењеним гласом)

“... то нису кобасице, нити крменадле, со су сасушени листићи бољке *camellia sinensis*, који, спуштени у врелу воду, и то у веома малој количини, дају додуше скроман али деликатан и изнаврендо пријатан освежавајући напитака, чија редовна употреба, млади господине, или друже, ако више волите, указује на тежњу ка уљуђености и цивилизованој организацији живота, која ову фамилију краси већ скоро стотину година...”

Мара се смеје. Верослава, док Мара говори, са несирејном деликатношћу, присиљно ријучује пријемања чаја, боље речено, ојонаша тај ријучуал, осмећујући се, између збуљваја, маринимимитирању и сивавајући, пријом, шаку на усја.

- МАРА: Вук нам долази, Верослава!
- ВЕРОСЛАВА: Рекли сте...
- МАРА: Брат мој заблудели...
- ВЕРОСЛАВА: Јој, да ли је то могуће?
- МАРА: После четрдесет пет година!
- ВЕРОСЛАВА: Био је још дечарац када је... Када је побегао...
- МАРА: Сад ћу ти рећи... То је била четрдесет шеста, он је млађи годину дана од мене... Значи, имао је,... осамнаест.
- ВЕРОСЛАВА: А сада, значи, има...
- МАРА: А сада, значи, има још увек годину мање него ја. Пред тобом не морам да кријем године, зар не? А не би ми ни вредело. Има тачно шездесет три.
- ВЕРОСЛАВА: Боже...
- МАРА: Послао је фотографију, ту је негде... Не знам сад. Хајде да узмемо још по један, шта кажеш? Вук мој! Црна овчица породице Алимџића... А, уствари, црњи смо били Миша и ја... Он комуниста, патризан; ја се удала за комунисту... Куд ћеш горе! А сад нема ни комунизма, а нема но породице. Па се, онда, питаш... Него, да узмемо ми још по један!
- ВЕРОСЛАВА: Па... кад кажете. А ја да узмем једну домаћу.
- МАРА: Узми, Верослава, него шта! Узми, сестро! Зар нисмо ми као сестре?
- ВЕРОСЛАВА: Таман посла! Шта би реко покојни господин Михаило да нас види овако.
- МАРА: Нема Михаила, никога нема, можемо да радимо што год хоћемо... Само, не знамо баш тачно шта је то... Мој Иван не воли да овако говорим, он је у души остао скојевски оптимист, иако одавно нема ни *Скоја* ни оптимизма... Али, он се прилагођава. Жилава сорта. Мој Иван. Он не воли да слуша грађанске ламентације, он то сматра декадентним, невероватно, њему је остала и данданас та терминологија, замисли. и данданас је ро за њега грађанска трулеж... Али, има здрав смисао за грађански посед, то морам да му признам. Мој Иван, мој мушкарац... Лудо сам га волела, без обзира... Или, баш зато.

Али, зар не видиш да си ми ти једина преостала из оног давног, давног времена. А ево, сад, и Вук се враћа, као да се и време враћа, а то је немогуће, апурдно, од тога се добија вртоглавица... Враћа се као вампир, Боже ми опрости...

Хајде, узми још једну!

(Хоће да сиџа)

БЕРОСЛАВА: Нека, ја ћу!
(Сиџа)

МАРА: Ту ми је негде... Не знам, сад, где је... Сликао се са женом и децом. Млада жена, Францускиња. Увек је био мангуп. Знаш каква женица! А он, богами, даса! Исти онај мангуп. Витак, само просед. Сећаш се, по цео дан је дизао тегове, доле, у сутурену, где је сад онај несрећни Мучибабић...
Како му је Магда? Сирота Магдалена?

БЕРОСЛАВА: Није добро. Јој! Онако уполовачена. Само лежи. Спремила сам јој мало чорбице. Мало шаргарепе, белог меса... Јел, ако сам?

МАРА: Ако си, Верослава!

БЕРОСЛАВА: Греота! Стари јој није ни од каке вајде.

МАРА: Црногорац, па још генерал. И то бивши генерал. И још бивши логораш. Можеш мислити! А кад га се сетим из оног времена... Сила! Силесија!

БЕРОСЛАВА: Дође ђаво по своје.

МАРА: Жао ми је Магде. Није она крива. Ја ћу јој после однети. Вук мој... Слушај, он креће из Париза сутра по подне. Рекао је југословенским авионом, зар југословенски авиони још увек постоје? То ће Иван знати. А како би другачије и дошао. Возови преко Хрватске ваљда и не иду. Најбоље је авионом.

Верослава! Овде мора опет да се спрема, да се кува, пече, пржи, као некада! Да се прави сосови, преливи, надеви, *frutti di mare*... Па, онда, они предратни колачи... Ти, ваљда, ниси заборавила?

Не као за Иванове госте, који прождиру само прасиће и јагањце са купус салатом и све то – о ужаса! – заливају вискијем, него као у Михаилово и Петрово време – сироти наш тата – када се београдска госпоштина гостила у великој трпезарији, док смо Миша и ја уводили

Ивана и његове гладне скојевце у кухињу, на задњи улаз!

Старим, Верослава, и постајем носталгична...

Хоћу да окупим преживеле из бродолома породице Алимпић. Нека још једном седну за исти сто; за онај сто за којим су седели њихови преци...

БЕРОСЛАВА: Мислите да ће господин Миша доћи?

МАРА: Молим? Ја ћу још један, па нек буде смак света!
(*Сииа*)

БЕРОСЛАВА: Господин Миша... Дај Боже! Али, он, како ја рачунам...

МАРА: Хоћеш да кажеш да, пошто већ двадесет година није крочио...

БЕРОСЛАВА: Па ето, од госпођа Даничине смрти, лака јој била земља

МАРА: И тада је дошао само да се од мајке опрости.
Учинићу све. Све што се десило међу нама било је толико давно, као у неком другом животу. Зар није време да се понешто и заборави?

БЕРОСЛАВА: Нека да Бог! Само, сећам се, отац мој покојни, Милутин, почивао у миру, млад је умро, од рана, зар бих ја, иначе, отишла да служим... говорио је, то ми је једино од њега остало: што је учињено – учињено је за свагда.

МАРА: Слушај, Верослава, нисам знала да си ти толики филозоф.

БЕРОСЛАВА: То Милутин. Био је сељак, прост човек... Шта је он знао? Да је нешто знао, преживео би, сирома, и те ратове... Не би се кућа затрла.

Пауза.

МАРА: Узми још једну!

БЕРОСЛАВА: Нека.

МАРА: Знам, сестро, да никада не може бити као пре... Али, мислим, добро, можда смо сви били жртве неке судбине коју нисмо ни разумели како треба... Можда можемо, бар, да седнемо за исти сто, сада, када је све прошло...

БЕРОСЛАВА: Јä, jä...

МАРА: Морам ти нешто рећи: мислила сам да комунизам никада неће пропасти. Мени није било лоше, ја сам, захваљујући Ивану, живела као пре рата, и сама знаш, свирала сам, ишла мало и по свету... Једино ми деце Бог није дао. Али, у души сам увек мислила, Боже мој, да ли је могуће да ћу умрети, да ћемо сви умрети а да ће комунизам остати...

А када је почело да се руши, било ми је прво жао због Ивана, али онда сам видела да је то за њега најмањи проблем, ено га он седи у Скупштини, ја изгледа то баш не схватам најбоље... Јер, зашто је онда, уствари, стрељан мој отац?

(Пауза)

И моја породица се затрла, Верослава...

Пауза.

ВЕРОСЛАВА: А можда ће господин Миша, ипак, доћи...

МАРА: Зашто сада, после свега, не бисмо, бар...?

ВЕРОСЛАВА: Сигурно ће он доћи.

МАРА: Никада, ни када је све прошло, није хтео да види Ивана... и обојица су били комунисти, само што је Миша настрадао четрдесет осме, мада, колико ја знам, он је увек више волео Французе него Русе, то је нама породично... А Иван је увек волео Русе, он за друго није ни знао, па је опет просперирао и када смо са Русима прекинули...

Углавном, Миша није хтео... Виђали смо се понекад, у граду, ретко; волео је да седи у “Пролећу”, не знам зашто. Пио је доста, али се увек држао господски; и то скупа пића, иако, мислим, пара није имао.

Била сам, једном, у његовом стану, станчићу, на Новом Београду... Видела сам да му није пријатно, па више нисам одлазила. Рекла сам, пресели се к нама, на Сењак, Иван и ја се ширимо без потребе, добро, Ивану треба због репрезентације, мислим, кад прима оне што једу јагањце са вискијем... Али, то је твоје колико и моје, мада је, уствари, сад, Иваново, али то су Алимпићи градили! Он ме је само погледао...

Верослава зледа мимо ње, израз лица јој се нагло мења, журно устјаје, скуйља ствари. Мара је зледа у чуду, а онда се окрене и схвати да на вратима већ извесно време стоји Иван. Верослава, збуњено, са носуђем најпраним на послужавник, пролази поред Ивана.

ВЕРОСЛАВА: Извин'те!

Иван је и не ѿогледа. Верослава излази. Пауза.

ИВАН: Ти опет пијеш са послугом...

МАРА: Иване, сав си пребледео, драги!

ИВАН: Марија, јесмо ли рекли да више нећемо пити са служавком? Иако ти је она као сестра, иако је у овој, тојест у вашој кући већ педесет и пет година, иако је...

МАРА: Смири се, Иване, драги, ти знаш да имаш слабо срце.

Мара искаји осїаїѿак своѿ ѿића. Мрак.

II

СТВАРИ СЕ МОРАЈУ ДОВЕСТИ У РЕД

Соба у суїурену виле Алимїићевих, у којој живе Магда и Марко Мучибабић. Скромна и ѿрилично заїушїена. На ѿосїељи, делимични одузейта, Магда, ѿодуїрїта јасїуцима. Марко нервозно ѿражи делове одеће, довршава облачење, сїрема се за излазак. Он је некада, очигледно, био људина, а сада је сїечен, висок, цандрљив сїарац.

На враїиима Мара, са шерїицом у руци.

МАРА: Ја куцам, али, ви, изгледа,,, Мислила сам, спавате.

МАГДА: *(Мало ѿеже ѿовори)*
Маро, ти си! Уђи, душице!

МАРКО: *(Гунђа, закоїчавајући се надвоје-наїпроје)*
Нема нама спавања, доли под плочом; тамо ћемо ми починуги...

МАГДА: Само тако прича...

МАРКО: Али, прије тога, још нека посла ваља да опослимо овђе, ја ви кажем! Којим ти добром, дијете, ако је иђе ишта доброга?

МАРА: *(Осмехујући се)*
Па, ево, донела сам мало чорбице, генерале, за Магду, а има и за вас, ако сте расположени.
Фина чорбица, са шаргарепом и пилетином.

- МАРКО: Чорбица, велиш? А ја велим, не треба ви нас да храните!
Марко изађе, залупивши вратима.
- МАГДА: Само ме срамоти... Мада, к нама више нико и не долази...
- МАРА: Пусту мушкарце нека причају и не обрађај пажњу... Него да ја теби дам ове чорбице, док је још топла, то Верослава прави... има белог меса, видећеш...
- МАГДА: Нека, после ћу ја...
- МАРА: Ма хајде! Где ти стоје кашике? Овде? Сад ћемо ми то...
- МАГДА: Е, моја душице... Ни да живиш, ни да умиреш.
- МАРА: Хајде, хајде... Чорбица ће тебе да окрепи. Тако!
(Храни је)
- МАГДА: Красна је... Баш је красна. Да ти нешто кажем, Маро, у поверењу, није што је тајна, него ме срамота, душице. Марко мој опет се уписао у неку комунистичку партију. Сачувај Боже, није му било доста... Где му је памет! Човек од седамдесет пет година!
(Срче)
Златне руке има твоја Верослава... Није што ме оставља саму и стално иде на некакве састанке, на то сам навикла, а и шта би са мном оваквом, него зар не види да је све прошло...?
- МАРА: Узми... То ти је, моја Магдалена, једна врста мушког сањарења. Он то поново сања свој младеначки сан...
- МАГДА: Ти се не сећаш како је он изгледао када се вратио са оног отока, из оног њиховог логора, после пет година, душице моја. Боље би изгледао, мислим, да је из гроба после пет година устао! После тога више није ни живео, после тога био је руина, а не човек... Ето, докле га је довело то сањарење! И што је најгоре, поново би он! Само га гледам! Узмувао се, да извиниш, ако мачак у фебруару!
- МАРА: Такви су ти наши мушкарци, Магдике; ето, мој Иван је сад социјалиста.
- МАГДА: То разумем, Маро, они су на власти. А Марко би опет у илегалу. Душа му у илегалу остала...
Слушај, душице, шта је нама тај комунизам донео, сем тог његовог Голог отока? Седимо у ове ваше две соби-

це, у овој клети, како бих рекла... Ето, шта је од тих снова остало!

А ти се сећаш оног времена... Ти си од Алимпића, од господе, па опет си се и ти удала за Ивана, скојеѿца, јел тако, то су били јунаци, у то време, сећаш се како је мој Марко био онда... висок, висок, па блед, а бркови црни, уфитиљени... Црногорац, а ја Словенка. То је онда било братство-јединство, сећаш се... А кад се вратио из логора, као порушена кућа...

МАРА: Јел добра била чорбица?

МАГДА: Опет, мислим, срећа да је крај дошао... Маро, то је крај, јелда?

Мара хоће нешићо да каже; Магда јој сїавља руку на усїа.

МАГДА: Не треба да ме тешиш, душице... Куда бисмо ми даље овакви? Још мало па ћемо вам и ове две собице испразнити.

МАРА: Немој тако, Магдалена!

МАГДА: Ред је да поново добијете своју породичну кућу.

МАРА: Шта причаш! Иван и ја ионако не знамо шта да радимо с оноликим простором.

МАГДА: Није то због тога, душице, него, ствари се морају довести у ред. Никад се нисам осећала добро док смо Марко и ја господарили кућом, а ти, с мајком, пре удаје за Ивана, седела у овој клети овде. Веруј ми, увек сам осећала да сам на туђем.

А, ево, сад ће поново све бити као пре.

Да ти кажем, душице... За Марка и мене није више важно. Како смо живели, у шта веровали... Само једног се бојим. Бојим се сину у очи да погледам. Мом Душку, официру, који се повлачи из Словеније са југословенском војском.

(Плаче)

Истеран из моје Словеније, за коју сам се ја, са Марком, овим мојим лудим Марком, Црногорцем, борила...

Шта сада да кажем своје сину кога сам преварила. Ја сам га научила да осим Југославије нема друге отаѿбине.

Мрак.

III

НАЈЛЕПШИ МОМАК НА СЕЊАКУ

Салон у вили Алимјић. За столом Мара и Иван. Верослава им сервира чај. Процедура се одвија у тишини, могло би се рећи, у помало извештаченој, "церемонијалној" атмосфери.

ИВАН: Хвала лепо!

Мара нејприметно намигне Верослави, која, озбиљног лика и држања, изиђази.

ИВАН: Са млеком?

Мара га гледа. Пауза.

МАРА: Са вискијем!

Мара одјурне шољицу са чајем, устијаје, припрема себи виски.

ИВАН: Зар ти се не чини, душо...?

МАРА: Не чини ми се. Желиш ли и ти један?

ИВАН: Не, хвала!

МАРА: Молим!

ИВАН: Реци ми, молим те, шта си синоћ онолико радила доле код Мучибабића?

МАРА: Рекла сам ти! Однела сиротој Магди чорбице.

ИВАН: Ма, каква чорбица, молим те лепо?

МАРА: Фина. Са шаргарепом и пилетином.

ИВАН: Шаргарепом...?

МАРА: Па да. Младом шаргарепом. То је добро за болеснике.

ИВАН: А, је ли теби сирота Магда доносила чорбицу кад је њен муж био господар ове куће, а ти са покојном мајком гладовала тамо доле где су они сада?

МАРА: Није.

ИВАН: Па?

МАРА: Па шта?

ИВАН: Не разумем те баш најбоље. У сваком случају, не волим да се дружиш са њима.

- МАРА: Зашто? Зар генерал Марко Мучибабић – Гвоздени није твој некадашњи командант? Вољени командант! Заборавио си? Био ти је узор, некада. Додуше, давно, али ја, као што видиш, памтим. Памтим то време. Све што се догодило са нама... са оцем, браћом...
- ИВАН: Али, Маро, откуд сад то, одједном...?
- МАРА: И не само што памтим, него покушавам да схватим смисао тога... смем ли рећи – континуитета.
- ИВАН: И даље те не разумем најбоље.
- МАРА: Човек, ваљда, у овим годинама, уместо о будућности, сањари о прошлости, па онда, изгледа, покушава и да сведе неке рачуне... Стварне, замишљене, ко ће то знати? А и живимо у времену великог свођења рачуна, зар не?
- ИВАН: А ја, видиш, и даље сањарим о будућности и не желим да ме деранжира мој подстанар коме, уосталом, и није место овде. Мучибабић је, као што ти је познато, бивши човек и, упркос поодмаклим годинама, обичан политички смутљивац!
- МАРА: И не разумеш шта госпођа народног посланика Ивана Србиновића тражи у његовом ћумезу!
- ИВАН: Тачно! Не разумем. Они нису имали самилости.
- МАРА: Ко су то они, а ко смо ми, Иване...? Зар ти ниси био један од најбољих Мучибабићевих ученика у тој... како се то звало... безбедност... како?
- ИВАН: Свашта! О чему ти причаш? Тебе је тај Вуков долазак потпуно распаметио. Ти си одједном отишла пола века уназад!
- МАРА: Све је то наш живот, зар не? Властите прошлости се не можеш отарасити као прљаве кошуље.
- ИВАН: Ја и немам ту потребу, драга! Ја имам само потребу...
- МАРА: Да идеш напред.
- ИВАН: Тачно.
- МАРА: Укорак са временом.
- ИВАН: Разуме се.

- МАРА: Ма какво оно било.
- ИВАН: Слушај, Маро, ја морам по твог брата, на аеродром...
- МАРА: И, према томе, ти не разумеш...
- Пауза, Иван је зледи. Савлађује се. Усијаје, сија себи њиће.*
- ИВАН: Разумем... Тебе је тај изненадни... Он се збиља јавља после жетрдесет и не знам колико... Као...
- МАРА: Као вампир?
- ИВАН: Ја се радујем, све је у реду, али то је, свакако, један стрес (*Махинално, овлаш, додирне срце*) – и човеку није баш пријатно...
- МАРА: Зашто? Да ли се ти због нечега осећаш кривим пред мојим братом?
- ИВАН: (*Врло узбуђен*)
Како то мислиш?
- МАРА: Па, зашто ти је онда непријатно да се са њим сретнеш?
- ИВАН: Ко каже? Ја само говорим о неким, неким...
- МАРА: Психолошким...?
- ИВАН: Нека буде и психолошки. Уосталом, Мучибабић му је узео кућу, а не ја; Мучибабић га је гурнуо у сутурен, а не ја; Мучибабић га је отерао у емиграцију, а не ја! Зашто бих се ја сада осећао кривим? Нека се Мучибабић осећа!
- Ја сам кућу добио тек када је генерал заглавио. Као национализовано, друштвено добро. И захваљујући томе, врата ове куће су Вуку Алимпићу и данданаас отворена, Извини, молим те!
И ти Мучибабићу носиш чорбицу од...
- МАРА: Шаргареле.
- ИВАН: А мене као да кривиш за нешто!
- МАРА: Остави, човече, тог бедника на миру, већ једном! Ти си ме, забога, увео у Мучибабићев свет. Док тебе нисам упознала, ја нисам ни знала да тај свет постоји.
- ИВАН: Слушај, Маро, ја...
- МАРА: Ти гледаш искључиво напред, па није ни чудо што често забораваш откуда си кренуо.

- ИВАН: Нећеш, ваљда, ти да ме на то подсећаш! Или ти је криво што нисам прошао као Мучибабић и толики пре и после њега. Као твој брат Миша! Што сам се одржао на овој усраној ветрометини!
- МАРА: Само без тих фекалоидних метафора, молим те!
- ИВАН: Никада нисам до краја могао да схватим твој начин мишљења...
(*Сића себи њиће*)
Дај, богами, мало логике, жено! Захваљујући томе што сам ја успео да се одржим на тој... фекалоидној ветрометини, ти и дананас можеш да уживаш у свом дистанцираном грађанском континуитету и да мени тражиш длаку у јајету! Да са супериорном благонаклоношћу посматраш мраве како гмижу по том фекалоидном...
(*Задува се, искаји њиће*)
- МАРА: Добро, добро... Како не разумеш? Ја бих само желела да се бар сада, на крају, забораве све те... Све те омразе. И ко је коме шта, када... Мада Верослава каже...
- ИВАН: Све лепше од лепшега! Сад смо почели и послугу да цитирамо.
- МАРА: Тојест, њен покојни отац. Да су, једном учињене ствари, непоправљиве, или тако некако... Али, ја бих, ипак, волела да једном опет сви седнемо за исти сто.
- ИВАН: Никада ми *сви* нисмо седели за истим столом, у томе и јесте ствар. Или, бар, не у исто време. Сто јесте био исти, али смо се ми за њим смењивали...
- МАРА: Е, па, видиш, ја мислим да је дошло време када се рачуни могу изравнати. Сви смо понешто изгубили, зар не? Бар ја бих волела да, најзад, једном, ипак, сви заједно седнемо за тај сто. И ти, и Вук... и Миша...
- ИВАН: Можда и Мучибабић?
- МАРА: Па зашто не и Мучибабић, на крају крајева!
(*Пауза*)
Ја, Иване, у том смислу говорим о прошлости. Мислим да... Надам се да је, ипак, важније оно што нам је заједничко.
(*Кроз осмех*)
Добро, хајде, не мора Мучибабић, али, бар ми, који смо некада били породица...

- ИВАН: Ви сте били породица, Марија! Ако већ хоћеш о прошлости... Ја сам само кришом улазио на кухињска врата и јео остатке са тог вашег стола...
- МАРА: Па, добро, јеси ли најзад засео, јеси ли се, најзад, најео за тим нашим столом! Колико сте јагањаца ти и твоји пајгаши појели за тим столом, а мене терали да вам свирам, јер сте сматрали да је то отмено... И, шта хоћеш више? Стада јагањаца сте појели, све заливајући их вискијем! И ти мени причаш о кухињским вратима! Срам те било!
(Пауза)
Док моја браћа...
(Пауза)
Извини...
(Пауза)
- ИВАН: Срео ме, пре неки дан, пред капијом, тај исти Мучибабић, па каже, ви сте издали Југославију...
- МАРА: Стварно, извини, ја сам само хтела...
- ИВАН: Што се тиче јагањаца, крив сам, признајем... Што се тиче твоје браће и што се тиче Југославије...
- МАРА: Добро, добро, добро... Не заборави, Иване, ја сам тебе изабрала... Још док сам те, такорећи као девојчица, гледала са наше терасе, са ове наше терасе, како ујутру трчиш ка Сави... босоног...
- ИВАН: Вероватно нисам имао ципеле.
- МАРА: Препланио... Био си најлепши момак на Сењаку, можда, чак, лепши и од Вука, иако ниси имао ципела, иако ни по чему ниси припадао томе сењачком свету...
(Сийа њиће)
Ја сам тебе изабрала, мој живот си био ти, твој свет, ма колико то, можда, изгледало... али, ја сам све подредила томе, зар не?
(Кроз осмех)
Свирала сам Баха за твоје дебеле, прождрживе, бахате министре, без роптања... Можда је бесмислено да о томе сада говорим, али хоћу да ти кажем да ја, сада, очекујем од тебе да разумеш моје...
- ИВАН: Па, ја разумем, Маро, само...

- МАРА: Зар се нисам одрекла породице, прошлости, свега... да бих тебе пратила. не жалим ни за чим, само те молим да схватиш... У праву си, мене је све то мало пореметило... Помози ми, немој да се стално од нечега браниш! Од чега се то браниш, Иване? Зар нисмо увек били у стању да верујемо једно другом?
- ИВАН: Опрости, можда сам и ја мало нервозан. Седимо по цео дан и ноћ у Скупштини и покушавамо да решимо нешто што се, изгледа, не да решити. Србија је препуна избеглица... Као да се све понавља. Ни ја се више не сналазим као некада... Као да се бунар отвара, и из њега излази све оно што смо давно већ закопали... Усташки и четнички вампири, НДХ, цихад, кољачи, жртве, Шиптари, као скакавци... Па, на крају, из тог бунара излази и Вук Алимпић!
И још ми се Мучибабић стално мува пред носом, као да хоће мене да позове на одговорност због свог пропалог живота!
- МАРА: Хајде да покушамо да гледамо на све то без искључивости и зле воље... Ја не могу да верујем у ту строгу пресуду Верославиног оца, по којој нема опозива за оно што је учињено, у ту сурову пресуду, без праштања... Јер, како ћемо, иначе, живети даље? А треба и даље живети, ти бар увек говориш о будућности! Морамо те вампире једном упокојити, Иване!
Ја мислим да се даље може само уз много љубави... или, бар, праштања... Не смемо бити тако балкански задрти, тако осветнички тврди!
Где ће нам душа, Иване, као што је говорио мој покојни отац...? Ето, зар ја не бих и њега могла, када бих била тако... тако тврда, да ставим Миши на душу? Можда и теби!
- ИВАН: Мени? Зашто мени?
- МАРА: Петар Алимпић је био невин, ја то знам. Ја сам с њим овде провела окупацију, у овој кући, и знам да није сарађивао са Немцима, па ни са недићем. Провео је окупацију читајући Слободана Јовановића, једући проју, пијући с дедом чај и обрезајући своје руже. И чекајући да дођу по њега, јер се добро знало да је Миша партизански официр. А ви сте га убили без суда, без милости, чим сте освојили Београд.

- ИВАН: Маро, ја те стварно разумем, и увек сам те разумео, али те, ипак, молим да сада не почињемо...
- МАРА: Добро, не ти лично, али то су били твоји, можда чак неко до оних дебелих ждерача јагњетине, којима сам свирала Баха... А ни ти, ни Миша, нисте прстом мрднули да га спасете.
- ИВАН: Ми смо, Маро, о томе већ хиљаду пута...
- МАРА: Немој! Нема потребе да се правдаш, поготово не сада. Ја те и не нападам, у томе је ствар, покушавам да ти објасним...
Миша је, чак, отворено одбио, Партија је за њега тада била једина светиња... Дорбо, платио је своју цену, зар не? Можда не би могао ништа да учини, вероватно ни ти не би могао, али није то више важно. То покушавам да ти објасним!
Ми морамо живети с тим. Свако је неку цену платио, и још ће плаћати, и на крају ће стати пред лице Истине... Ја верујем у Бога, Иване!
- ИВАН: Ја...
- МАРА: Знам да ти не верујеш. Бог у кога си ти веровао, мртав је, то није пријатно, зар не, али нисам о томе хтела... Ја у ствари ценим твоју виталност, твоју снагу, то што идеш даље, и ја ћу те увек подржавати, ја само желим да се сви измиримо, да опростимо... Ја сам Миши давно опростила, јер сам схватила да је и он био жртва, на свој начин, исто као и тата, и ја не бих ништа више желела него да и он дође овамо, и да, најзад, сви заједно седнемо за тај сто, и они који су улазили на велика и они коју су вирили на мала врата...
Мислим да смо то заслужили, мислим да, бар сада, то можемо, зар не, Иване?
Иди, доведи ми брата, доведи мог Вука, хоћу најзад да вас имам обојицу!

Мрак.

IV

LUPUS IN FABULA

Салон у вили породице Алимџић. Кроз велика, отворена, жетворостјука стаклена вратића види се сада и триезарија.

Триезаријом и салоном промичу, ужурбано, Мара и Верослава, њуних руку; узбуђене, довршавају последње припреме пред дочек гостинију.

МАРА: Све док југословенски авиони лете – има наде! Само, верослава они касне!

ВЕРОСЛАВА: Полако... саће. Осећам ја да је господин Вук близу. Само, не знам хоћу ли га препознати.

МАРА: *(Скида замишљену џрунчицу са њолићуре)*
Хоћу да све блиста! Ипак он долази у своју кућу после четрдесет пет година. Нека види да смо је сачували, упркос...

ВЕРОСЛАВА: Малочас сам опет брисала.

МАРА: Ваљда та његова Францускиња говори мало српски? Мој француски није више као некад, а Иван, хвала богу... Пре рата се овде често говорило француски, сећам се, а после... Чак си и ти знала да кажеш: *c'il vous plait, monsieur... aurevoir, monsieur...*

ВЕРОСЛАВА: Е, кад је то било... Покојни господин Михаило, лака му била земља, терао ме, понекад, да се и њему обраћам француски, онако, без потребе, кад нема гостију...

МАРА: *(Појравња косу, џролазећи њоред огледала)*
Јеси ли ти извадила ону постељину од дамаста, са великом чипком?

ВЕРОСЛАВА: Јашта сам! ваљда знам шта је ред?

МАРА: Ти знаш какав је он био... Господичић! Мангупчић! Волео је да све шик. *Erste Klasse!* Францускиња нећ знам каква је, мада, знајући њега... Верослава, ја никао не бих волела да се ми обрукамо! Ја јесам узбуђена, признајем, али, не бих да због тога нешто пропустимо.

ВЕРОСЛАВА: Нећемо... Нисмо ни ми од јуче!

- МАРА: Тако је, Верослава! Мој сироти отац је говорио: ако си прави господин, није важно да ли си Француз или Србин, а фукара је, такође, свуда иста. Тако је говорио сироти Петар. Па су га, после... Значи, онај сервис, предратни... и...
- ВЕРОСЛАВА: Оно што је остало. У генералово време овде су се, ваљда, гађали тањирима...
- МАРА: Ма добро, то је био сервис за дванаест особа. А нас ће бити петоро. Уколико и Миша дође, не знам... Кад сам га звала, деловао ми је некако чудно, некако... сувише шаљиво. Али, ништа одређено није рекао. А толико бих волела, верослава... Добро да нема више оних демонстрација по Београду, да се људи не препадну, ионако пишу о нама као да смо... шиће је ту, аперитиви, добро, код Ивана тога никад није фалило, ови његови увек су волели најбоља пића, мада не знам откуда им та навика... Води рачуна да бело вино не буде сувише хладно, црно је овде, то ћемо... добро... Верослава! Ево их!

Улази Иван, најоварен, за њим Соња Перије-Алимјић, негована, ашрактивна, врло женствена, и, најзад, Вук Алимјић, сјаснији, вишиак, прсед, чије шездесет и три године, рекло би се, само допринесе његовој мужевној, ипозанијној појави. Одећу гостинију моћи бисмо описати као модерну, лежерну, гђанско-иуину варијанту.

- ИВАН: (Улазећи)
Изволите, изволите...
- СОЊА: Quel merveilleux hotel particulier!
- ВУК: Viola, ma cherie! И ми имамо чиме да се похвалимо, мада се то, за сада, налази у рукама овог комунисте...

Мара сјоји, укочено, у дубини салона.

- ИВАН: Ето, довео сам ти брата! Није се ни мало променио.
- ВУК: (Сјао је, фиксира Мару)
Мара!

Вук испуниша шорбу, коју је држао у руци, и лагано креће ка Мари, која, још увек, сјоји као у шоку. Вук шири руке, залећи се, зграби Мару, подигне је и врти око себе.

- ВУК: Сестро!

Мара га је чврсто сјегла и не одваја се од њега ни кад је он спусти на под; када дигне главу са његовог рамена, види се да јој низ образ теку сузе.

- МАРА: (Тихо)
Вуче мој...
(Одваја се од њеџа и љеда ѓа, држећи ѓа за образе)
Мислила сам да те више никада нећу видети...
- ВУК: (Брише јој сузе)
Сузице ћемо да оставимо за други пут, је л' тако? А сада
ћемо се веселити! Алимићи не плачу.
- МАРА: (Долази себи)
Тако је. Опростите, ја сам мало.. Ово је, свакако...
- ВУК: Моја супруга, Соња Перије-Алимпић.
- МАРА: Је suis tellement... Soiez bienvenue, madame!
- СОЊА: мени толик одраго... Ово за мене момент јако excitant...
Мој супруг говорио мени многе лепе речи... Ја изви-
њавам за mauveis српски...
- МАРА: Којешта, драга Соња! Ја смем да вас тако зовем?
- СОЊА: Ја будем срећна, драга Мара. Смем?

Мара и Соња се загле и љољубе.

- ВУК: (Иде љрема Верослави)
А ово ће бити...
- ВЕРОСЛАВА: Bonjour monsieur!
- ВУК: Да ли је то могуће? Верослава!
- ВЕРОСЛАВА: (Дискрејтно брише сузе)
Јесте, господине!
- ВУК: Колико ти генерација Алимпића мислиш да испратиш
на онај свет?
- ВЕРОСЛАВА: Увек сте исти... Нека вас Бог чува!
- ИВАН: Па, да попијемо нешто за добродошлицу!
- ВУК: Види ти шта он све има... А ја мислио, ви овде пијете
само брљу, па сам понео, за сваки случај...
(Прејшурa љо љорби)
- ИВАН: Не треба, не треба...
- ВУК: Видим и ја да не треба. Ви овде, изгледа, отмено и
весело пропадате. То ми се, већ, допада. Глупи Фран-
цузи – опрости драга – очигледно ништа не разумеју!

Верослава је љринела чаше, лед.

- МАРА: Мало леда?
- СОЊА: Merci, ma chérie!
- ИВАН: *(Пошићо је сићао)*
Е, па живели, и добродошли!
- ВУК: Хвала, зете!
- СОЊА: Хвала лепо!
- МАРА: Живели! Живели! Нисам веровала...
- ВУК: А ко је онај старац, што промаче доле, у мраку? Да то није онај баштован, што је умео да разговара са цвећем?
- МАРА: Е, Вуче мој, он је још онда имао скоро деведесет година! нема овде више баштована...
- ВУК: Па, ко је то био? Ви имате станаре?
- Пауза.*
- ИВАН: То је био... Мучибабић.
- Пауза.*
- СОЊА: C'est un nom? Extraordinaire!
- ВУК: Ко...?
- МАРА: Заборавио си. То је један...
- ВУК: Заборавио?! Он живи овде?
- ИВАН: Има две собице, доле, у сутурену.
- МАРА: Што су преграђене од оне твоје гимнастичке сале...
- ВУК: Зар ви то још увек држите у кући?!
(Пауза)
Генерал Марко Мучибабић – Гвоздени... Звани "чистач Београда".
- ИВАН: И мени он стоји као трн у оку, али, једноставмо, не можеш...
- ВУК: Човек помисли да су толике године могле да избришу неке ствари... Кад сам чуо његово име, као да сам се вратио у оно време.
- МАРА: Вуче, хајде, да сад о томе...

ВУК: Можда си у праву, мада мени многе ствари, очигледно, нису јасне...

МАРА: *(Сїава брџиу руку на колџно)*
Полако... има времена. Соња, да ти покажем собу?
Можда би се мало раскомотила...

СОЊА: О, мерси! Ја хоћу радо.

Мара и Соња излазе. Пауза.

ВУК: Па, Иване...?

ИВАН: Па, Вуче...?

ВУК: *(Гледа око себе)*
Лепо си ми одржавао кућу...

ИВАН: Као своју!

Гледају се. Најзад се Вук насмеје. Иван се насмеје.

ИВАН: Е, па...

Иван диже чашу. Вук диже чашу. Поїију.

ВУК: А шта је са оном вашом кућницом, тамо?

ИВАН: Фавно срушена.

ВУК: Да... Колико сам успут видео, доста сте порушили.

ИВАН: И саградили.

Пауза.

ВУК: Твоји.

ИВАН: Сви помрли. Осим сестре. Она живи у ...

ВУК: Славица! Сећам се. Полако ми се све враћа. Имали сте ону велику шупу... Сећаш се кад си мене и Мишу закључао...?

ИВАН: Не...

ВУК: Да. Па је после твој отац... Отац ти је био поштен човек и добар занатлија.

ИВАН: Хвала.

Пауза.

ВУК: Е, па...

Дижу чаше, поїију. Пауза.

- ВУК: Значи, Марко Гвоздени је ту. Добро, бар ћу моћи да га питам...
- ИВАН: Можда је боље оставити те вампире на миру...
- ВУК: Зна се како се вампири смирују! How get rid to the vampire.
- ИВАН: Молим?
- ВУК: А мој брат Миша?
- ИВАН: Миша не долази овамо.
- ВУК: Чудно! Ви сте, бар, били на истој страни. Изгледа да није лако схватити ваша правила игре... Уколико постоје. Постоје ли?

Пауза. Улази Мара.

- МАРА: Соњу сам сместила... Каже, чекали сте дуго наш авион. А и вас двојица сте мало порпичали.
(Загљри брајца)
Вуче мој... Сад ће Верослава да припреми нешто да се окрепите...
- ИВАН: Е, па да оставим мало брата и сестру насамо. Вуче, заиста се радујем.

Вук се осмехне. Иван излази.

- МАРА: Видим да га је све ово узбудило. Срце му није у реду, знаш...
- ВУК: Има ли он срце?
- МАРА: Ћути, немој да се измотаваш! Докле ћеш да будеш enfant terrible? Видиш да си већ оседео!
(Милује га по коси)
Лепо ти стоји... А женица ти је... Мангупе!
- ВУК: Шта му је?
- МАРА: Ивану? Па... имао је један мали инфаркт. Мада он то не признаје. Причај ми о себи, шта радиш, чиме се бавиш?
- ВУК: Бизнис. "Алимпић & син". Тако смо се звали пре рата, зар не? Тако се зовемо и сада. Бар што се мене тиче. А видим, ни вама, комунистима, још увек није довољно лоше.
- МАРА: Није Иван више комуниста. И овде се полако све мења. Ваљда не може преконоћ... Видим, имаш дивну дечицу. Јеси ли срећан, тамо?

ВУК: Где ми је брат?

МАРА: Миша... Не знам. Живи сам. Ретко га виђамо. Постао је тако некако... Знаш, он уствари, неће да види Ивана. Ја не разумем зашто... Али се све надам да ће, ипак, доћи сутра на вечеру. Хтела бих да сви седнемо, као некад...

Улази Верослава.

МАРА: Јел готова закуска?

ВЕРОСЛАВА: Готова, госпођо.

МАРА: Хајде да поставимо. Сад ћу ја...

Мара и Верослава излазе. Вук осїаје сам. Гледа око себе. Сиїа їиће. Диж чашу.

ВУК: Вуче Алимпићу, добродошао у пакао!

Исїије. Мрак.

V

СКРИВЕНА ДИЈАЛЕКТИКА ПРИЧЕ

Салон и їрїезарија у вили Алимїићевих, їовезани оївореним чеївро-рокрилним сїакленим враїиима. У їрїезарији Верослава и Мара. Верослава довршава їосїављање сїола за вечеру. Мара надгледа, сїавља цвеће.

У салону Иван и Вук. Иван сиїа їиће.

ИВАН: Леда?

ВУК: Хвала, не. Вероватно се питаш зашто сам дошао овамо, после скоро пола века?

ИВАН: Па, искрено говорећи... да. Наши људи твога положаја обично долазе да би уложили капитал. Претпостављам...

ВУК: Не. Ја нисам зато дошао. Фирма “Алимпић & син” сада је једно узорно француско предузеће. Признаћу, у приличној мери захваљујући капиталу Соњиног оца, али није то важно. Последњих година, ми се бавимо углавном електроником... Ни то није важно.

Молим, још један!

- ИВАН: Изволи!
- ВУК: Хвала! Моја деца су Французи. Они говоре српски лошије него Соња. Много лошије. Значи, једва. Једино због мене, јер ја волим да, у кући, понекад говорим својим језиком. Али, том потребом више гњавим Соњу. Међутим, ја не верујем у носталгичне повратке. Поготово не носталгични трансфер капитала. Дакле, није то.
- ИВАН: Него?
- ВУК: Нешто сасвим ирационално, и то јесте оно што ми смета... Мислим да се то не би могло назвати носталгијом. Ја сам, као што добро знаш, отишао... побегао одавде, кад сте ви узели власт и убили ми оца...
- ИВАН: *(Осмехујући се)*
Чекај, нећемо сад, ваљда...
- ВУК: ... врло млад и са врло, врло лошим осећањем, да не кажем мржњом, и ја сам се зарекао, тада, да никада више нећу крочити ногом на ово тло... Не, ја нисам дошао из носталгије, ни из љубави... То што сам волео да видим своју сестру, то је друго, не говорим о томе... Оно што ме је натерало да дођем личи ми највише на потребу за прекопавањем по рушевинама... А то није добро, зар не?
- ИВАН: Теби то није потребно, са свим оним што имаш и чиме се бавиш. Ево, и ја, мада сам коју годину старији, трудим се да гледам унапред. Прошлост је, ипак, само прошлост.
- ВУК: И ја сам тако мислио пре но што сам купио карте за Београд. Одједном, нисам више сигуран.... Слабо пијеш. Због срца?
- ИВАН: То Мара прича. Срце ми је одлично. Ради као швајцарски... сир.
(Смеје се својој досејки, на коју Вук не реагује)
Не брини, стижем ја тебе!
- ВУК: Чак и кад бих имао потребу да улажем, зар бих улагао у земљу која се енергично труди да изазове трећи светски рат?
- ИВАН: Ти се шалиш... Срби неће дозволити никада више да их Хрвати воде на кланицу, као овце!

ВУК: То српско-хрватско питање већ почиње да личи на квадратуру круга. То почиње да личи на некакву замршену балканску схолистику, чији је смисао нормалним људима потпуно неразумљив.

ИВАН: То тако можда изгледа из далеке париске перспективе.

ВУК: Из париске перспективе се и новац улаже, зар не?

ИВАН: Да, само овде није реч о новцу, него о српском опстанку.

Улази Соња, свечано одевена. Сусреће је Мара, долазећи из њирџезарије. Мушкарци устјају.

МАРА: О, драга, quelle, elegance!

СОЊА: Excusez-moi, ја каснила док обукла себе...

МАРА: Дивно ти стоји!

ИВАН: Merci! Ништа није то. Мало обукла себе за твоја вечера. То једна свечаност, n'est-ce pas?

МАРА: Богами, јесте. Видети брата после четрдесет пет година... Ево, све је спремно, али да причекамо још мало; све се некако надам да ће Миша, ипак, доћи.

ИВАН: Не верујем.

СОЊА: То би било лепо, цела породица окупи себе... Ми чекамо, зашто не? Ви објасните мени, Иван, та страхота од Срби и Хрвати, тамо, у та Крајина и како још зове се...?

МАРА: То је трагедија за оба народа, драга моја Соња, ви ћете ме извинити још за тренутак, да видим шта је Верослава урадила с печуркама...

Мара излази. Соња, Вук и Иван смеијају се њо фойељама и њихваијају се аиришива.

ВУК: Ти мислиш да, док чекамо вечеру, апсолвирамо балканско питање, драга? То значи не губити време!

СОЊА: Ти шалиш себе, Вук? Ти знаш да мој дед био у први рат у Србија, на солунски фронт. Велики пријатељ од Србија, знате Иван. Дуго живи, прича много. Он јесте говорио тако, ја сећам: Како Србија може са Хрвати правити једна држава, кад они у рат убијати себе. Са ратни противник не правиш себе држава!

ИВАН: Више је него очигледно да су они који су мислили као ваш деда били у праву. Шта сад с толиким Србима који живе у Хрватској? Како да их оставимо у независној хрватској држави, изложене геноциду? Ви знате за геноцид у прошлом рат?

СОЊА: То проблем сад, а после први рат то могло лако решити. Хрватска изгуби рат, а ти узмеш територија где живети Срби. И тако урадиш национално питање, не? Не прaviш Југославија са своји непријатељи, казао дед.

Улази Мара.

МАРА: Ја мислим да ми, ипак, пређемо за сто, да се печурке не охладе, кад није до сад стигао, вероватно неће ни доћи. Je vous en prie!

Усћају и прелазе у њирезарију.

ИВАН: Па, рекао сам ја...

ВУК: Видиш, драга, да ми балканско питање не можемо да решимо ни у породици, а камо ли у држави!

СОЊА: Ти шалиш? Мислиш да у та ствар има веза? Твој брат може бити болестан.

ВУК: За ту болест постоји само један лек!

МАРА: Нећемо сад о томе. Хоћемо да буде весело!

Седају за сто.

МАРА: Хоћемо да прославимо овај лепи, величанствени тренутак, кад смо се, најзад, ипак...

Улази Верослава са њослужавником.

МАРА: А, ево и наше Верославе... Кад смо се, најзад, ипак... после свега...

Упрчава избеzumљени Марко Мучибабић. Сви су заињени. Верослава ситоји на сред собе, са њослужавником у рукама.

МАРКО: Опростите, свјестан сам да реметим... Хитну помоћ нијесам могао да дозовем никако!

МАРА: Шта се догодило, забога?

МАРКО: Магда... Пала је. Није више при свијести...

МАРА: О, Боже, сирота! Како баш сад...

ИВАН: Зовите хитну помоћ!
 МАРКО: Невоља је! Помозите! Имате кола. Дајте да је пребацимо, ако знате за Бога!

Мала пауза.

МАРА: Ја ћу! Иване, да помогнеш! Сирота Магда... Опростите!
 МАРКО: Хвала ви, само брзо!
 МАРА: Сад ћемо ми, ви почните, хајде Иване! О Боже...

Иван, Мара и Марко излазе. Верослава још увек са њослужавником у рукама.

ВЕРОСЛАВА: Мученица... Оћете ја вама да послужим.
(Сића им)
 Оладиће се, после неће ваљати. Само ви једите, саће они... Несрећа, па то ти је... Само ви једите...

Верослава је њослужила и изашла. Вук сића њиће.

ВУК: Tu veus?
 СОЊА: Merci, un peu. Terrible...
 ВУК: Не знам шта ми је ово требало... Све више личим себи на вампира, који шета по згаришту.
 СОЊА: Qu' est-oe que ca vest dire: "згаришту"?
 ВУК: Decombres...
 СОЊА: Porquoi decembres, Вук?
 ВУК: Знаш ли ти ко је овај човек?
 СОЊА: Ја знам. То јесте Маркус Мучи... Мучи ... бабић! Стари човек од смешно име. Има болесна жена.
 ВУК: А знаш ли ти шта је био тај стари човек некада?
 СОЊА: Ја знам. Он некада чистио Београд...
 ВУК: Јесте, па је, тако, почистио и мога оца, који је био права грађанска овца, спремна за клање, а онда се уселио у ову кућу, са својом Магдом, и ја их сада, после пола века, затичем, они и даље проваљују, и то усред вечере... После пола века у Београду прво на њих наилазим. Као да се ништа у међувремену није догодило. То већ личи на ружан сан, из кога човек не може да се пробуди!

- СОЊА: Он убио твој отац?
- ВУК: Шта значи, убио? Није га убио својим рукама, разуме се. Нико није лично одговоран, схваташ? Побила их је Партија, такорећи, апстрактција, идеја... Уважене становнике ових лепих кућа, у које су се, затим, веома лично, уселиле сподобе попут ове овде, која ми квари вечеру... Или, попут мог зета, Ивана, свеједно!
- СОЊА: То јесте жалост, драги Вук, али то није desombres. Нема више Партија, нема комунисти. Ти опет имаш свој део у ова велика, красна кућа, не?
- ВУК: Ма каква кућа! Je ne parle pas de la maison! Ја говорим о нечем сасвим другом.
- СОЊА: Зашто, Вук? Док ти са празан стомак у Француска, они уживали у господство. Ја тебе нисам могла веровати да ти долазио из оваква кућа. У томе налази се твој део. Они немају деца, не? Наша деца, то значи, буду имати ово.
- ВУК: О чему ти причаш, жено?
- СОЊА: Извини, молим! Ми а Paris немамо таква кућа. Ми богати нисмо, ти знаш. Отац мој дао нама што имао мало, а ти желиш играти центлмен на туђи рачун. Је не comprend pas!
- ВУК: Доста!
- СОЊА: Молим, Вук?
- ВУК: Лепо ти српски кажем: прекини! Разумеш? Tais-toi! Је л' ти сад јасно?

Улази Иван.

- СОЊА: Иван! Вратили себе. Како malheureuse madame од господин... Мучи... бабић
- ИВАН: Не знам... ваљда се шлогирала... већ је шлогирана... Ставили смо је у кола и Мара их је одвезла. Хтео сам ја, али она није дала. Близу је болница, сад ће она...
- СОЊА: Pauvre femme...
- ИВАН: Жао ми је што се то баш сад десило... Иселио бих ја њих одавно, него Мара је болећива. Ви се нисте послужили. Е, па, сад ћемо ми то да надокнадимо! Верослава!

Улази усјлахирена Верослава.

ВЕРОСЛАВА: Господин Миша је дошао!

Одмах за њом улази Миша Алимџић, некада леј човек, финих црџа лица, сада џојрилично сасушен, сјајних, рекло би се, укочених очију. Одевен је свечано, у давно неношено одело, шџо ља је, очиљедно, извадио однекуд за ову џрилику. Он је нејресџано џод извесном џензијом, као човек који је већ џрилично џошо, решавајући се да дође, или џак, као неко ко дуго живи у мрежи својих ојсесивних унуџарњих џрекуџација.

МИША: Добровече! Мислили сте да неђу доћи? Били сте у праву. И ја сам мислио, али, ипак, нисам могао да одолим овако красном скупу вампира. Изузев, разуме се, вас, прекрасна госпођо! Ви сте, вероватно, моја снаха, Соња?

СОЊА: То јесте истина. Ви господин Миша? Мени толико драго.

МИША: Madame!
(Љуби јој руку)

Вук је усџао. Миша и он мало оклевају, заџим се заљрле. Гледају се. Вук му џојрави кравџу.

ВУК: Не дај се, старији брате!

МИША: Ја живим од нечисте савести. То је још једино што ме покреће... А, ви?

ИВАН: Седи, Мишо! Лепо је да си, ипак, решио... Сад ће Верослава

Миша се окрене Верослави, ѓледа је, насмеши јој се.

ИВАН: Донеси ти, Верослава, оно...

Верослава изађе, Миша се окрене Ивану.

МИША: Добровече, Иване Србиновићу! Зар нечиста савест није права тема за скуп маторих вампира? Excusez-moi, madame! Неђу више!

Миша седа за сџо и сџа себи џиће. Верослава доноси храну, џослужује.

МИША: И, тако, драги брате...
(Пије)

Was ist die Zeit? Необично... Круг се, значи полако затвара. Време, пратећи своју кривуљу, доводи нас поново, на место злочина, хођу рећи на позицију са које смо кренули, такорећи на почетну позицију... Али, где, ни то није сасвим тачно! Јер, ко смо ми, сада...? А где нам је сестра?

- ИВАН: Ту је... Сад ће доћи. Служите се. Изволите!
- СОЊА: Merci, Иван.
- МИША: И тако, драги брате...
- ВУК: Да, баш тако.
- МИША: *(Сића њиће, диже чашиу)*
Добродошао у наш тамни вилајет! Welcome home.
- ВУК: Ако дођеш, кајаћеш се. Ако не дођеш...
- МИША: Кајаћеш се. Такорећи, дијалектичка зачкољица.
- ВУК: Дијалектика је твоја и Иванова специјалност. Ја сам се трудио да мислим и поступама једномерно. Мени су, за разлику од тебе, увек импоновали наши једносмерни преци... који су, узгред, подигли ову кућу... да бисте ви имали где да размишљате о дијалектици.
- МИША: Шта ћеш... Свако игра своју улогу у овом позоришту. Ако улогу не схватиш озбиљно, како да је играш? Ако је схватиш озбиљно, онда то више није игра... И, на крају, схватиш да је то, ипак, била игра. И...? Нећемо о томе!
И, тако, ти, после пола века, са својом дивном супругом...
- СОЊА: О, хвала! Vous etes tres gentil!
- МИША: You welcome!... са својом дивном супругом, решаваш да се вратиш. То је, разуме се, узбудљиво, али, чему, уствари, треба да захвалимо...
- Пауза.*
- ВУК: Покушавам да пронађем једноставан одговор... Ето, чекао сам да комунисти оду.
- МИША: Да... Узбудљиво! Да ли то значи да сада имамо нешто важно да кажемо једни другима?
- ВУК: Шта ти мислиш?
- Пауза.*
- МИША: А шта ти мислиш, да ли су комунисти заиста отишли?
- ВУК: Судаћи по томе кога затичем у својој кући, нисам више сигуран. Ипак са, изгледа, дошао прерано.

- ИВАН: Ако мислиш на мене...
- ВУК: Ти ћеш ми, у том случају, радо вратити мој породични посед?
- ИВАН: Хтео сам да кажем...
- ВУК: Не брини! Не мислим да се овде дуже задржавам.
- СОЊА: Моје мишљење јесте да овде јако лепо.
- МИША: Да, madame... Проклетата места имају ту чудну привлачност.
- СОЊА: Pardon?
- МИША: Vous comprenez? Je parl de melediction, anatheme...
- СОЊА: Mais pourquoi?
- МИША: Ова кућа подигнута је на месту злочина.
- СОЊА: Како ви мислите?
- МИША: И то није све, драга госпођо...
- ИВАН: Чекај, Мишо... Послужите се!
- МИША: Ви сте, такође, члан породице и треба да знате њену историју... Историја наше породице почела је злочиним, додуше једним веселим злочиним, ако се тако сме рећи. Ту причу слушао сам још као дечак, од покојног деде, Михаила. Ти си, Вуче, више волео да дижеш тегове, доле у сутурену, него да слушаш дедине приче...
- ВУК: Злочин о коме ја знам догодио се много касније.
- МИША: Твоја слика је непотпуна. Зато ти дијалектика приче остаје скривена. Прича почиње негде у другој половини осамнаестог века и говори о томе како је наш предак Петар Дракулић убио бега у Рибарској бањи и отео његову прелепу хануму. Завршава се хиљаду деветсто четрдесет четврте, убиством нашег оца, а, можда, уствари, траје и даље... У часу док причамо причу, она траје. Зар то није занимљиво, madame?
- СОЊА: О, то јако занимљиво мени. Причајте, молим!
- ИВАН: Мишо! Можда је боље да оставимо то сада!
- МИША: Ти ћути. До тебе ћемо стићи касније.
- ИВАН: Шта хоћеш тиме да кажеш?

- МИША: Тај бег је, дакле, проводио лето у Рибарској бањи, а овај наш предак је бацио око на његову хануму-миљеницу, од које се бег није никако одвајао. Бег се по бањи кретао окружен јаком пратњом и било је немогуће прићи му. Довијајући се како да спроведе свој наум, Дракулић је приметио како бег предвече пушта Цигане – *les Gitanes* – у своју башти и допушта им да га увесељавају разним вештинама којима беху вични. Нарочито је волео да посматра како игра мечка. *Une ourse qui dance, vous savez?*
- СОЊА: Ah, oui!
- МИША: Укратко, једног лепог дана, када је бег, у пратњи своје миљенице, сишао са доксата и приближио се да посматра животињу како изводи своје плесне фигуре, мечка га је изненада зграбила и једним рутинираним захватом му пребила кичму. Затим је испалила два пиштоља на бегове телохранитељњ, зграбила прелепу хануму и, бацивши се с њом на коња, који је чекао пред капијом, изгубила се у непознатом правцу. Та мечка, ти, погађаш, говорио је деда, грцајући од смећа, та мечка што је одгалопирала на коњу, стежући пред собом прелепу хануму, био је наш предак Петар Дракулић.
- СОЊА: *Quelle histoire, romantique!*
- МИША: *N'est-ce pas, madame?*
- ВУК: Извини, нисам схватио везу... Тојест, ту твоју скривену дијалектику.
- МИША: Прелепа ханума убрзо му је родила сина, који је добио име Михаило, да би касније понео проклето презиме Оцокољић.
- СОЊА: *Ca veut dire...?*
- МИША: *Ca veut dire... qui a coupe la gorge de son pere.*
- СОЊА: Oh, mon Dieu!
- МИША: Било је то, негде, у време првог устанка... *Contre les Turques, madame.* Односи између оца и сина били су увелико поремећени због различитих странацких опредељења. Петар Дракулић је, изгледа, држао страну Карађорђу и био је присталица централистичке струје, а Михаило је био уз оне главаре који су били за руско покровитељство и нахијску аутономију.

- ВУК: Ти хоћеш да кажеш...?
- СОЊА: Ја разумела. Ви говорите једна парабола. Ви хоћете рећи да српска историја понавља себе, не? Као у један проклет круг из који не може изаћи ван?
- МИША: *(Сића њиће. Појије)*
Да ли су у питању били послови – морате знати да је устанак за виђеније жуде био један велики и уносан посао, бизнис; ратни плен, привилеговане куповине турских имања, шверцовање ратних лиферија из Аустрије... – или је у питању било нешто друго: власт, каријера, личне симпатије или, недајбоже, принципи, то породична повест не памти.
Деда је једном – у расположењу које је измицало аутоцензури, дакле, рецимо, после петог армањака – поминуо и родоскврнуће, инцест, јелте, као мотив оцеубиства. Јер ми овде, све време, говоримо оцеубиству, зар не?
- СОЊА: Да. И о бизнис!
- МИША: Била је то верзија коју је, изгледа – што је разумљиво – ширио сам Михаило, прозвани Оцокољић, и која се није могла проверити, али деда ми је те вечери, добро наливен армањак, испричао следеће: Петар, отац Михаилов, чија се слабост према женској лепоти – судећи по епизоди са отмицом прелепе хануме – могла узети као чињеница, злоупотребио је младу снаху.
- СОЊА: Oh, vraiment?
- МИША: Стрепећи од смрти, а и од срамоте, млада жена је целу ствар прикрила, и то је трајало све док Михаило, који је изгледа, по расположењу своје жене, почео нешто да наслућује, није бануо једном у непредвиђено време и затекао оца усред срамнога и грешнога дела, како се наслађује чарима своје снахе.
- СОЊА: Quelle luxure!
- МИША: Отац је у то време био још у мушкој снази, био је хајдучка сорта и очигледно није презао ни пред чим. Али, Михаило је бо див, висок преко два метра, о чијој су се снази међу устаницима причале бајке. Укратко, изгледа да је Михаило везао оца и до зоре га натенане касапио јагаганом. *Sa veut dire – trancher, vous comprenez?* Да би га на крају преклао.

- СОЊА: Oh, mon Dieu! Et la femme?
- МИША: Како се те ноћи провела жена, деди није било познато. Њој се ту, једноставно, губи сваки траг, што се може и разумети, n'est-ce pas?
Зна се само да је мали син, Петар, који је из ње остао и који ће, касније, понети презиме Алимпић, према светом Алимпију Столпнику, нашој слави, одгојен и васпитан у манастиру Никоље, под надзором кнеза Милоша Обреновића, Оцокољићевог пријатеља и, изгледа, пословног партнера.
Овај двоструки злочин – chere madame – блуд са снахом и оцеубиство, догодио се овде, на овом истом месту, у првобитној, виноградској кући, коју недавно пре тога беше подигао Михаило.
Карађорђе, Дракулићев кум, убио је Михаила, према легенди, својом руком. Леш је пренет у ту исту кућу, која је затим запаљена.
Много касније, на истом месту, подигнута је ова кућа. Њу је подигао деда Михаило, негде двадесет седме године и прво је служила као кућа за одмор, да би се породица касније сасвим у њу преселила када је Београд, који се нагло ширио, постао мање угодно место за становање.
Али, проклетство је – vous comprenez – остало...
- СОЊА: C'est une histoire extraordinaire.
- МИША: Али, ви схватате да то није крај, madame?
- СОЊА: Ја разумела да прича иде даље и још даље... Али, мислим, можда, јесте боље да прича сада заврши себе. Не мислите, Миша?
- Пауза.*
- ВУК: Настави!
- СОЊА: Немој, Вук!
- ВУК: Tais-toi!
- СОЊА: Иван, зашто ви тако бео? Вама јесте зло?
- ИВАН: Не... Само мислим да је мало загушљиво...
- СОЊА: Ја отворим прозор!
- Соња отвара прозор. Већар најне велике, беле завесе, као једра.*
- ВУК: Настави, Михаило!

ИВАН: Наш деда, Михаило, власник фирме “Алимић & син”, љубитељ армањака и породичних легенди, имао је сина Петра, а Петар је имао два сина и једну кћер: Михаила, званог Миша,
(Покаже на себе)
Вука и Мару. Где је Мара, забога?

ВУК: Настави!

МИША: Односи између Петра и Михаила
(Покаже на себе)
били су увелико поремећени због различитих страначких опредељења. Петар је био демократа, грађанин, министар правде у једној од предратних влада, а Михаило-Миша био је комуниста, илегалац, фанатик. Веровао је, као и његов друг Иван, да ће променити свет. Свет је, разуме се, пре свега требало да буде очишћен од грађанске трулежи...

На враїиима салона, у дубини, појављује се Мара, водећи под руку Марка Мучибабића, који једва хода.

ВУК: Ево га! Наставак приче сам долази. Како си рекао? Док причаш причу она се дешава...

МАРА: (Води Марка ѿрема фоїѿељи)
Позлило му је!

СОЊА: (Прииїрчи да ѿмоћне Мари)
Oh, mon Dieu!

МИША: Бојим се да ниси сасвим добро разумео скривену дијалектику приче.

МАРА: Иване, дај један виски!
(Марку)
То ће вас окрепити. Одмах ће вам бити боље...

Иван, врло блед, механички усїијаје, чини се не сасвим сиѿуран на ногама и сиїа ѿиће које му се ѿросиїа.

Марко који као да је ѿек сад схваїио гђе се налази, покушава да усїиане.

МАРКО: Зашто сте ме овамо довели...?

МАРА: (Пружа му чашу, сиїрого)
Узмите! Попијте то! Скоро сте се онесвестили...

Марко дрхїавом руком ѿринесе чашу усїиима.

МАРА: Све, све!

Марко искаїи, боја му се враїи у лице.

- ВУК: Ја се бојим да овде више ништа није скривено. Ако вам се дијалектика састоји у томе да убицу свога оца доводите за сто, онда ја за тим столом немам шта да тражим!
(Усџаје)
- СОЊА: Вук! Attend!
- МАРКО: Ко је овај човјек? Да ово није...?
- ВУК: Ја сам Вук Алимпић, онај чијег си оца убио; онај кога си опљачкао; онај који је због тебе морао да бежи на крај света! Шта хоћеш више, убицо! Шта хоћеш? Није ти доста?
- МАРКО: Није ми доста, Вуче Алимпићу! Није ми доста... Јесте, ја сам дао убити твога оца и опет бих то учинио. Чистили смо трулеж са лица овога свијета! Били смо попут анђела с племенитим мачевима, што на дан страшнога суда дијеле посљедњу правду!
Али, ми свој посао нисмо довршили! Због издајника, који су ватру што чисти замијенили ватром у својим каминима. Нијесмо вас побили довољно. Али, тај час ће доћи, Алимпићи! Опет ћемо ми исукати пламене мачеве!
(Ивану)
А ти, несрећнице, ти ништаријо лажљива, што под старост хоћеш кожу да промијениш, реци истину овој господи, у чији си живот ушао попут црва што улази у мрца и храни се његовом гњилежи, реци, час истине је дошао, отвори своју превртљиву душу и кажи ко је господина Петра Алимпића, оца твоје госпође Маре и ове господе овдје, обиљежио знаком смрти!
Истури се, јуначе, испрси се и реци: ја сам тај! Реци, издајнице: ја сам био тај пламени комунистички анђео, тај непоколебљиви црвени ђетић, задужен за живот и смрт! Положи рачуне супрузи својој, са којом си пола вијека лијегао крвавијех руку!
И још теби да речем, Вуче Алимпићу, трула грађанска олоши! Изађи на средину, реци, јеси ли за наш рачун убијао усташку емиграцију у Паризу! Реци истину, грађанине: јеси ли убијао за новац који смо ти давали? Сви сте исти! Све ћемо вас, кад-тад... Опет ће пламени мачеви овдје дијелити правду!

Сви су занемели. Иван усџаје, закорачи ка Марку, љледа око себе унезверено.

ИВАН: Лаж! Он лаже! Све је то лаж!
 (Ойейї ѿрема Марку)
 Напоље из моје куће! Напоље...

Гуши се, ѿада. Приїѿрче му Соња, Вук, Миша. Мара сїюји, скамењена.

СОЊА: Oh, mon Dieu! Appelez le medicin!

Иван се зїуши, умире. Последњим ѿрзајем ѿоцеїа кошуљу на зїрудима, ѿа се назїло умири.

МИША: Да ли си сад разумео скривену дијалектику приче?
 Мрак.

ЕПИЛОГ

CAMELLIA SINENSIS, ИПАК

Салон у вили ѿородице Алимїић. Мара, у црнини, и Миша. Ђуїе.

МАРА: (Одсуїно)
 Шта има у Хрватској? Ја то и не пратим више.

МИША: У Хрватској? Ништа ново...

Пауза.

МАРА: Лепо је да си дошао...

Пауза. Миша ѿрошеїа ѿо соби. Сїїа себи ѿїће.

МАРА: Могоа би, сад, и да се преселиш овамо...

Пауза.

МИША: (Осмехне се)
 Е, Маро моја...
 (Пауза)
 А и навикао сам на онај мој стачнић... Човек бар може да буде сам.
 Више се не бих снашао овде...
 (Пауза. Пије, ѿали цїгарейїу)
 Прича о Алимпићима је завршена. Сада, када се напољу све мења; када се чини као да се, после пола века, све враћа; када изгледа као да би могла поново да почне... То је та скривена дијалектика приче.

МАРА: А ја сам поверовала... Мислила сам да ћемо моћи...

- МИША: Слушај, зашто не скинеш ту црнину?
- МАРА: Не знам... Као да сам навикла на њу. Није више, чак, у питању ни Иван, него... Кажи ми: ти си знао да је Иван...? Зато ниси хтео да долазиш?
- МИША: Да, ја сам то знао. Он је добио задатак да направи списак угледних грађана, антикомуниста, из овог краја и да га преда Мучибабићу. И он је то савесно урадио.
- МАРА: А да ли је знао да ће они бити... Да је то смртна пресуда?
- МИША: Не знам. Можда и није знао. Вероватно није. Али, и да је знао, он би то морао да уради. Ти то никад нећеш разумети...
- МАРА: Несрећник. И он је с тим морао да живи...
(Пауза)
А Вук? Мислиш да је истина оно што је Мучибабић рекао?
(Пауза)
Нема потребе да ме штедиш. Прича је ионако завршена, зар не?
- МИША: Не знам... Мучибабић је можда луд, али Мучибабић никада није лагао.
- МАРА: Да... Мислим на сироту Соњу. Сад она треба да живи с тим...
- МИША: Па, слушај... Рећи ћеш да сам циник, мислим, да, у принципу, то женама не смета. Мислим да им то чак, импонује, на неки начин.
- МАРА: Мишо, Мишо... У сваком случају, више их нећемо видети.

Пауза.

- МИША: Време је да пођем.
(Усџане)
Знам да је бесмислено, али понекад се ипак запитам да ли сам могао да спасем оца, да сам то уопште хтео да покушам... Наш предак, Оцокољић, бар није имао таквих проблема.

Улази Верослава, са сребрним сервисом за чај.

ВЕРОСЛАВА: Време је за чај, госпођо!

МАРА: Хајде да попијемо чај!

Београд, август 1991.